

System sociální práce a pomoci lidem v nepříznivé situaci z pohledu krajského úřadu

Zbyněk Vočka

Odbor sociálních věcí

Krajský úřad Olomouckého kraje

Sociální pomoc na rozcestí?

- sociální pomoc
 - nemá v ČR legální definici
 - definuje ji pouze odborná literatura a soudní judikatura
- rozcestí – dle Slovníku spisovné češtiny pro školu a veřejnost
 - místo, kde se cesty rozbíhají, dělí
 - přen. okamžik, kdy se rozhoduje o budoucnosti, křižovatka

Sociální pomoc na rozcestí?

- Otázky vztahující se k dnešnímu setkání (sympoziu)
 - je sociální pomoc v ČR na rozcestí, a to ať smyslu
 - místa, kde se cesty rozbíhají, či
 - okamžiku, kdy se rozhoduje o budoucnosti sociální pomoci v ČR?
 - z pohledu krajského úřadu – existuje v ČR systém sociální práce a pomoci?

Sociální pomoc na rozcestí?

- Existuje systém sociální práce a pomoci?
 - v ČR existuje řada subjektů poskytujících ne zcela systémově pomoc a podporu ve formě sociální práce
 - poskytovatelé sociálních služeb (registrovaní)
 - obecní úřady (POÚ, OÚORP)
 - Úřad práce ČR
 - Probační a mediační služba
 - školská poradenská zařízení
 - střediska výchovné péče
 - vězeňství a další

Sociální pomoc na rozcestí?

- nejvýznamnější rozcestí poslední doby
 - 1. 1. 2007
 - nabytí účinnosti zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů
 - registrace sociálních služeb
 - definování práva na sociální poradenství a sociální práci ve vnitrostátní legislativě
 - příspěvek na péči
 - nově konstruované „chudinské“ dávky
 - podmínky výkonu povolání sociálního pracovníka

Sociální pomoc na rozcestí?

- nejvýznamnější rozcestí poslední doby
 - 1. 1. 2012 (tzv. Drábková reforma)
 - “(znovu)zestátnění“ nepojistných dávek
 - počátek rozvoje sociální práce na obecních úřadech
 - uvolnění/osvobození “rukou“ sociálním pracovníkům POÚ a OÚORP od správního řízení a výplaty nepojistných dávek
 - znepřehlednění systému sociální pomoci pro občany

Sociální pomoc na rozcestí?

- nejdůležitější partneři krajů/krajských úřadů při zajišťování sociální pomoci

– obce

- § 35 zákona o obcích

„Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu **s místními předpoklady a s místními zvyklostmi** o vytváření podmínek **pro rozvoj sociální péče** a pro **uspokojování potřeb svých občanů**. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.“

Sociální pomoc na rozcestí?

– obce

- § 94 zákona o sociálních službách
 - zajišťují dostupnost informací o možnostech a způsobech poskytování sociálních služeb na svém území
 - zjišťují potřeby poskytování sociálních služeb osobám nebo skupinám osob na svém území
 - sdělují kraji informace o potřebách poskytování sociálních služeb na svém území, o možnostech uspokojování potřeba a o možnostech jejich uspokojování v rámci spolupráce při přípravě a realizaci střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb
 - spolupracují s krajem při určování sítě sociálních služeb

Sociální pomoc na rozcestí?

- nejdůležitější partneři krajů/krajských úřadů při zajišťování sociální pomoci
 - pověřené obecní úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností
 - období hledání “identity“ sociální práce v přenesené působnosti (r. 2012 – 2013)
 - vyjasňování si cílové skupiny (vymezení právními předpisy)
 - » POÚ – osoby ohrožené hmotnou nouzí nebo v hmotné nouzi (fakticky všem osobám v nepříznivé soc. situaci)
 - » OÚORP – ostatní osoby v nepříznivé sociální situaci
 - standardizovaný záznam sociálního pracovníka

Sociální pomoc na rozcestí?

- období etablování sociální práce v přenesené působnosti
 - navazování efektivnější spolupráce s KoPy ÚP ČR
 - dotace ze státního rozpočtu na výkon sociální práce
 - opouštění „dávkových nešvarů“ – období tzv. „zakázek klientů“
- příklad z období „zakázek klientů“
 - zakázka – pomoc při podání žádosti o MOP na pořízení postele pro dítě
 - *sociální pracovnice provedla šetření v domácnosti klientky, vypracovala podrobný protokol a ve spolupráci s klientkou vypracovala příslušnou žádost o mimořádnou okamžitou pomoc*
 - *dle OÚORP byly z pohledu činností sociální práce učiněny všechny potřebné kroky v rámci zakázky klienta*

Sociální pomoc na rozcestí?

- pohled krajského úřadu
 - sociální práce realizovaná městským úřadem v rámci výkonu přenesené působnosti musí být zaměřena širěji, než je tomu u jednotlivých poskytovatelů sociálních služeb, a to vzhledem ke koordinační roli stanovené zákonem o sociálních službách obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností
 - obecní úřad obce s rozšířenou působností může být pro člověka (potenciálního klienta) poslední možností, kam se obrátit se žádostí o pomoc
 - nezbytné zabývat celkovou situací klienta, nikoliv pouze pomoci vypsát žádost o MOP
 - » ze spisu (SZSP) musí být zřejmé, že se sociální pracovník celkovou situací zabýval

Sociální pomoc na rozcestí?

- další významní partneři kraje/krajského úřadu
 - poskytovatelé sociálních služeb
 - zajišťují dostupnost sociálních služeb
 - Úřad práce ČR
 - vzájemné předávání informací
 - prostor pro vlastní výkon sociální práce?
 - nebo pouze odesílání k jiným poskytovatelům sociální práce (obecní úřady, poskytovatelé sociálních služeb)?

Sociální pomoc na rozcestí?

- Úřad práce ČR
 - rozhodování a výplata nepojistných sociálních dávek
 - poskytování základního sociálního poradenství
 - poskytování sociální práce v případě, že má sociální pracovník dostatečnou kapacitu
 - podnět POÚ v souvislosti s ne/přiznáním doplatku na bydlení o potřebě zahájení sociální práce za účelem řešení bytové situace (§ 35a odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi)
- pověřený obecní úřad a Úřad práce ČR (§ 64 PvHN)
 - vyhledávat aktivně osoby, které jsou ohroženy hmotnou nouzí, nebo se již ve stavu hmotné nouze nacházejí
 - spolupracovat s obcí, v jejíž působnost se nachází bydliště osoby v hmotné nouzi

Sociální pomoc na rozcestí?

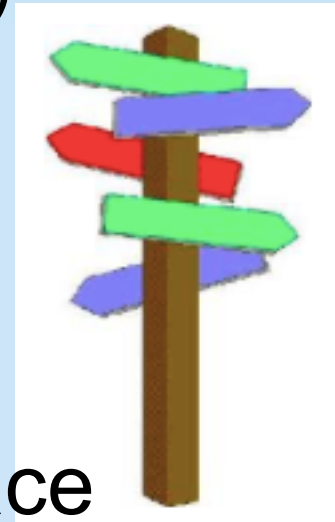
- dohodnout ve spolupráci s osobami v hmotné nouzi postup řešení jejich situace
 - používat metody a postupy, které jsou vhodné
 - spolupracovat při řešení situace hmotné nouze s provozovateli sociálních služeb, s poradenskými zařízeními a organizacemi, které osobám v hmotné nouzi v obci pomáhají
- obecní úřad obce s rozšířenou působností (§ 92 zákona o sociálních službách)
- zajistit poskytnutí sociální služby či jiné formy pomoci, pokud osoba je v takové situaci, kdy neposkytnutí okamžité pomoci by ohrozilo její život nebo zdraví
 - koordinovat poskytování sociálních služeb a poskytovat odborné sociální poradenství osobám ohroženým sociálním vyloučením z důvodu předchozí ústavní nebo ochranné výchovy nebo výkonu trestu atd.

Sociální pomoc na rozcestí?

- zjišťovat, zda je nezbytné osobě umístěné ve zdravotnickém zařízení poskytnout služby sociální péče a zprostředkovat jejich poskytnutí
 - koordinovat poskytování sociálních služeb a realizovat činnosti sociální práce
- krajský úřad (§ 93 zákona o sociálních službách)
- zajišťovat sociální služby v případech, kdy poskytovatel sociálních služeb ukončil těchto služeb
 - koordinovat poskytování sociálních služeb osobám, jejichž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby
 - koordinovat poskytování sociálních služeb a realizovat a koordinovat činnosti sociální práce
- kraj (§ 95 zákona o sociálních službách)
- zejména zjišťovat potřeby poskytování sociálních služeb, určovat síť sociálních služeb
 - zajišťovat dostupnost sociálních služeb

Sociální pomoc na rozcestí?

- současný stav
 - nesystémová (a často neefektivní) práce s klientem
 - s klientem pracuje více subjektů
 - realizují stejné činnosti
 - nemají navzájem informace
- nezbytné prohlubování spolupráce
 - case management
 - případové konference

Sociální pomoc na rozcestí?

- case management
 - „klíčový“ sociální pracovník (case manager)
 - sociální pracovník ÚP ČR, poskytovatele sociální služby nebo obecního úřadu?
 - povinnost spolupráce ÚP a POÚ/OÚORP s poskytovateli sociálních služeb
- práce se sociálním prostředím klienta

Sociální pomoc na rozcestí?

- Je sociální pomoc/práce na rozcestí?
 - z pohledu kraje/krajského úřadu může být – co je potřeba řešit?
 - udržitelnost „systému“ sociální pomoci
 - finanční zajištění sítě sociálních služeb
 - provázanost všech subjektů
 - provést revizi
 - nastavení kompetencí jednotlivých subjektů (veřejné správy i dalších poskytovatelů)
 - podmínek výkonu sociální práce

Děkuji za pozornost

Zbyněk Vočka

zbynek.vočka@kr-olomoucky.cz